

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Druk nr 154
Warszawa, 22 listopada 2001 r.

IV kadencja

Pan

Marck Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz art. 29 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o bezpośrednim wyborze wójta gminy.

Do reprezentowania wnioskodawców upoważniamy posła Witolda Gintowt-Dziewałtowskiego.

(-) Renata Basta; (-) Krzysztof Baszczyński; (-) Jan Chojnacki;
(-) Kazimierz Chrzanowski; (-) Bronisław Cieślak; (-) Jerzy Czepulkowski;
(-) Wojciech Długoborski; (-) Witold Gintowt-Dziewałtowski; (-) Grzegorz Gruszka; (-) Ryszard Hayn; (-) Barbara Hyla-Makowska; (-) Mieczysław Jedoń; (-) Tadeusz Kalniecki; (-) Jacek Kasprzyk; (-) Arkadiusz Kasznia;
(-) Jan Kochanowski; (-) Bronisława Kowalska; (-) Grzegorz Kurczuk;
(-) Bogdan Lewandowski; (-) Zbigniew Musiał; (-) Wiktor Osik;
(-) Władysław Rak; (-) Jan Sienko; (-) Władysław Stępień; (-) Jerzy Wenderlich; (-) Marek Wikiński; (-) Grzegorz Woźny; (-) Andrzej Zając.

Ustawa
z dnia..... 2001 r.
o bezpośrednim wyborze wójta gminy

art. 1.

1. Ustawa określa zasady i tryb bezpośredniego wyboru wójta gminy w gminie liczącej do 20.000 mieszkańców.
2. Ilekroć w przepisach ustawy jest mowa o :
 - 1) gminie, należy przez to rozumieć też miasto do 20 000 mieszkańców,
 - 2) wójcie, należy przez to rozumieć także burmistrza

art. 2.

1. Wójt wybierany jest w wyborach powszechnych , równych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.
2. Wójt wybierany jest na czteroletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz w tej samej gminie.
3. Bezpośrednie wybory wójta odbywają się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów ustawy z dnia 16 lipca 1998r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, Nr 160, poz. 1060, z 2001 r. Nr 45, poz. 497) o wyborze radnych do rady gminy, o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

art. 3.

1. Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) ma każdy obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat i posiada prawo wybierania do rady gminy.
2. Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) ma każdy obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 25 lat i posiada prawo wybierania do rady gminy.

art. 4.

1. Kandydat na wójta może jednocześnie kandydować tylko do rady gminy.
2. Mandatu wójta gminy nie można łączyć z mandatem radnego gminy.
3. Jeżeli w wyniku wyborów kandydat zostanie jednocześnie wybrany wójtem gminy i uzyska mandat radnego, zostaje on wójtem gminy.
4. Mandat radnego, o którym mowa w ust. 3, obsadza kandydat, który uzyskał kolejno najwyższą liczbę głosów w danym okręgu wyborczym.
5. Jeżeli mandat radnego pozostaje nie obsadzony przeprowadza się w tym okręgu wybory uzupełniające w trybie i na zasadach określonych w ustawie, o której mowa w art. 2 ust. 3.

art. 5.

1. Wybory zarządza Prezes Rady Ministrów w drodze rozporządzenia.
2. Wybory wójta przeprowadza się łącznie z wyborami do rady gminy następującymi po upływie czteroletniej kadencji.
3. W przypadku, gdy urząd wójta zostanie opróżniony w trakcie kadencji wybory nowego wójta przeprowadza się w oparciu o przepisy niniejszej ustawy, jeżeli do końca kadencji pozostały więcej niż dwa lata.
4. Wójt wykonuje swoje obowiązki do czasu objęcia urzędu przez następcę.

art. 6.

1. Prawo zgłaszania kandydatów na wójta przysługuje:
 - 1) partiom politycznym,
 - 2) stowarzyszeniom oraz organizacjom społecznym,
 - 3) wyborcom.
2. Partie polityczne oraz organizacje społeczne mogą utworzyć koalicje wyborcze w celu zgłoszenia wspólnego kandydata na wójta.
3. Czynności wyborcze w imieniu partii politycznych i organizacji społecznych wykonują ich statutowe organy upoważnione do reprezentowania tych partii i organizacji przy czynnościach prawnych. W imieniu koalicji wyborczej czynności, o których mowa, wykonuje utworzony w tym celu komitet wyborczy.

4. Wyborcy w celu zgłoszenia kandydata na wójta mogą tworzyć komitety wyborcze. W skład komitetu wyborczego powinny wchodzić co najmniej 3 osoby.
5. Komitet wyborczy utworzony dla zgłoszenia kandydatów na radnych do rady gminy może zgłosić kandydata na wójta.

art. 7.

1. Kandydatów na wójta można zgłaszać w ciągu 20 dni od daty ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w art. 5.
2. Do zgłaszania i rejestracji kandydata na wójta stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zgłaszania i rejestracji list kandydatów do rad gmin.

art. 8.

1. Za wybranego uważa się tego kandydata, który w głosowaniu otrzymał największą liczbę ważnie oddanych głosów.
2. W przypadku gdy dwóch lub więcej kandydatów uzyskało największą ilość głosów za wybranego uważa się tego kandydata, który uzyskał największą ilość głosów w większej liczbie obwodów głosowania.

art. 9.

1. Państwowa Komisja Wyborcza i wojewódzcy komisarze wyborczy organizują wybory i sprawują nadzór nad ich przebiegiem zgodnie z przepisami prawa.
2. Wybory przeprowadzają komisje, powołane dla przeprowadzenia wyborów do organów stanowiących samorządu terytorialnego.

art. 10.

1. Zgłoszenie kandydata na wójta powinno być poparte własnoręcznymi podpisami:
 - 1) w gminach do 2 500 mieszkańców co najmniej 50 podpisami wyborców,
 - 2) w gminach do 5 000 mieszkańców , co najmniej 100 podpisami wyborców,
 - 3) w gminach do 10 000 mieszkańców, co najmniej 150 podpisami wyborców,
 - 4) w gminach do 15 000 mieszkańców, co najmniej 200 podpisami wyborców,
 - 5) w gminach do 20 000 mieszkańców , co najmniej 250 podpisami wyborców.
2. Stwierdzone podpisem poparcie dla kandydata nie może być wycofane.

art. 11.

1. W zgłoszeniu kandydata na wójta podaje się:
 - 1) imiona, nazwisko, wiek, wykształcenie i miejsce zamieszkania zgłaszanego kandydata wraz ze wskazaniem jego ewentualnej przynależności do organizacji politycznej lub stowarzyszenia,
 - 2) oznaczenie podmiotu dokonującego zgłoszenia oraz imię, nazwisko i adres działającego w jego imieniu pełnomocnika,
 - 3) wykaz wyborców popierających zgłoszenie. Wykaz wyborców, o którym mowa, powinien być opatrzony, na każdej stronie, adnotacją „Udzielam poparcia kandydatowi na wójta gminy” i zawierać czytelne wskazanie imion, nazwiska, wieku, adresu zamieszkania, numeru PESEL wyborcy, który udziela poparcia składając na wykazie własnoręczny podpis.
2. Do zgłoszenia należy dołączyć pisemne oświadczenia kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz o posiadaniu prawa wybieralności (biernego prawa wyborczego).

art. 12.

1. Gminna Komisja Wyborcza zarejestruje kandydata na wójta, jeżeli:
 - 1) kandydat spełnia warunki określone w art. 3 i 4,
 - 2) zgłoszenie spełnia warunki określone w art. 10 i 11.sporządzając protokół rejestracji kandydata. O rejestracji zawiadamia się pełnomocnika komitetu.
2. Jeżeli zgłoszenie kandydata wykazuje wady, Gminna Komisja Wyborcza odmawia rejestracji kandydata i niezwłocznie wzywa pełnomocnika do usunięcia wskazanych wad zgłoszenia w ustalonym przez Komisję terminie.
3. W razie uznania stanowiska Gminnej Komisji Wyborczej za niezasadne, pełnomocnik może odwołać się do Sądu Apelacyjnego. Odwołanie należy wnieść w terminie 2 dni od daty odmowy rejestracji kandydata.

art. 13.

Informacje o zarejestrowanych kandydatach na wójta gminna komisja wyborcza podaje do wiadomości publicznej w formie obwieszczenia.

art. 14.

1. Po upływie terminu, o którym mowa w art. 12 ust. 3, Gminna Komisja Wyborcza sporządza listę wyborczą, na której w kolejności alfabetycznej nazwisk umieszcza nazwiska, imiona, wiek i miejsce zamieszkania prawidłowo zgłoszonych i zarejestrowanych kandydatów podając nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego kandydata.
2. Na wniosek pełnomocnika lista wyborcza może zawierać również oznaczenie przynależności kandydata do partii politycznej lub stowarzyszenia.
3. Najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów Gminna Komisja Wyborcza podaje dane, o których mowa w ust. 1 i 2 do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie obwieszczeń.

art. 15.

1. W przypadku, jeżeli w terminie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 nie zgłoszono żadnego kandydata lub zgłoszono jednego kandydata Gminna Komisja Wyborcza niezwłocznie wzywa, przez rozplakatowanie obwieszczeń, do dokonania dodatkowych zgłoszeń. W takim przypadku termin zgłaszania kandydatów ulega przedłużeniu o 5 dni licząc od dnia rozplakatowania obwieszczenia.
2. Jeżeli mimo postępowania, o którym mowa w ust. 1 nie zostanie zarejestrowany żaden kandydat wyborów nie przeprowadza się. Wybory ponowne przeprowadza się między 3 a 6 miesiącem, licząc od daty tych wyborów.
3. Jeżeli mimo postępowania, o którym, mowa w ust. 2 zostanie zarejestrowany tylko jeden kandydat wyborów nie przeprowadza się. Za wybranego wójtem gminy uważa się zgłoszonego kandydata.
4. Gminna Komisja Wyborcza w drodze obwieszczenia powiadamia wyborców o przyczynach nie przeprowadzenia głosowania oraz podaje imię i nazwisko wójta.

art. 16.

1. Gminna Komisja Wyborcza skreśla z listy wyborczej kandydatów, którzy wycofali zgodę na kandydowanie, zmarli lub utracili prawo wybieralności. Informację o skreśleniu Gminna Komisja Wyborcza niezwłocznie podaje do wiadomości publicznej.

2. Jeżeli skreślenie nazwiska kandydata nastąpiło wskutek śmierci kandydata komisja informuje właściwego pełnomocnika o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Uzupelnienia listy dokonuje się najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów; w takim przypadku przepisu art. 11 ust. 1 pkt 3 nie stosuje się.

art. 17.

1. Mężowie zaufania są przedstawicielami komitetu wyborczego kandydata na wójta, reprezentują jego interesy w czasie głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodzie głosowania.
2. Pełnomocnikom komitetów wyborczych przysługuje prawo zgłoszenia po jednym mężu zaufania do każdej obwodowej komisji wyborczej. W przypadku, gdy komitet wyborczy zgłasza jednocześnie listę kandydatów na radnych oraz kandydata na urząd wójta pełnomocnik może zgłosić tylko jednego męża zaufania do obwodowej komisji wyborczej.
3. Pełnomocnik wydaje mężom zaufania zaświadczenie według wzoru określonego przez Państwową Komisję Wyborczą.

art. 18.

Gminna komisja wyborcza zarządza wydrukowanie kart do głosowania i zapewnia ich przekazanie obwodowym komisjom wyborczym w trybie określonym przez wojewódzkiego komisarza wyborczego.

art. 19.

1. Na karcie do głosowania wymienia się w kolejności alfabetycznej nazwiska i imiona zarejestrowanych kandydatów na wójta.
2. Na karcie do głosowania drukuje się odcisk pieczęci gminnej komisji wyborczej.
3. Na karcie do głosowania umieszcza się informacje o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu.

art. 20.

W razie skreślenia nazwiska kandydata z listy po wydrukowaniu kart do głosowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 113 ust. 2 i 3 ustawy, o której mowa w art. 2.

art. 21.

Wyborca może oddać głos tylko na jednego zgłoszonego kandydata.

art. 22.

1. Wyborca głosuje stawiając znak „X” w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów.
2. Jeżeli znak „X” postawiono w kratce z lewej strony obok nazwisk dwóch lub więcej kandydatów albo nie postawiono tego znaku obok nazwiska żadnego kandydata głos uznaje się za nieważny.
3. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazwisk lub nazw albo poczynienie innych dopisków nie wpływa na ważność oddanego na niej głosu.

art. 23.

Niezwłocznie po zakończeniu głosowania obwodowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania w wyborach na urząd wójta.

art. 24.

1. Komisja ustala, na podstawie aktualnego spisu wyborców, liczbę osób uprawnionych do głosowania oraz liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania.
2. Komisja ustala liczbę nie wykorzystanych kart do głosowania, a następnie karty te umieszcza w zabezpieczonych pakietach.
3. Przewodniczący komisji w obecności jej członków otwiera urnę wyborczą, po czym komisja liczy znajdujące się w niej karty do głosowania.
4. Kart do głosowania przedartych całkowicie na dwie lub więcej części, nie bierze się pod uwagę przy obliczeniach, o których mowa w ust. 3.
5. Jeżeli liczba kart do głosowania wyjętych z urny jest mniejsza lub większa od liczby wydanych kart, komisja podaje w protokole przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

art. 25.

1. Obwodowa komisja wyborcza ustala, na podstawie ważnych kart do głosowania, liczbę głosów nieważnych oraz liczbę głosów ważnie oddanych na kandydatów.

2. Warunki ważności głosu określają przepisy art. 22 oraz przepisy ustawy, o której mowa w art. 1 ust. 3.
3. Komisja sporządza w trzech egzemplarzach protokół głosowania w obwodzie.

art. 26.

1. W protokole głosowania w obwodzie wymienia się liczby:
 - 1) osób uprawnionych do głosowania,
 - 2) wyborców, którym wydano karty do głosowania,
 - 3) oddanych kart do głosowania,
 - 4) kart nieważnych, z podaniem przyczyny ich nieważności,
 - 5) kart ważnych,
 - 6) głosów nieważnych, z podaniem przyczyny ich nieważności,
 - 7) głosów ważnie oddanych na każdego z kandydatów.
2. W protokole wymienia się ponadto liczbę otrzymanych i niewykorzystanych kart do głosowania.
3. W protokole podaje się czas rozpoczęcia i zakończenia głosowania oraz omawia zarządzenia i wydane decyzje, jak również inne istotne okoliczności związane z przebiegiem głosowania.
4. Protokół podpisują i każdą ze stron parafują wszystkie osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej obecne przy jego sporządzaniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.
5. Mężom zaufania przysługuje prawo wniesienia do protokołu uwag, z wymienieniem konkretnych zarzutów.
6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do członków obwodowej komisji wyborczej, z tym, że nie zwalnia ich to z obowiązku podpisania protokołu głosowania w obwodzie.

art. 27.

Niezwłocznie po sporządzeniu protokołu obwodowa komisja wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania poprzez wywieszenie w lokalu wyborczym w miejscu łatwo dostępnym dla wyborców jednego z egzemplarzy protokołu głosowania w obwodzie.

art. 28.

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie przekazuje do właściwej terytorialnej komisji wyborczej, w zapieczętowanej kopercie, jeden egzemplarz protokołu głosowania w obwodzie wraz z wyjaśnieniami komisji do zgłoszonych zarzutów, o których mowa w art. 26 ust. 5 i 6.
2. Tryb przekazywania i przyjmowania protokołów, o których mowa w ust. 1, określa Państwowa Komisja Wyborcza.
3. Państwowa Komisja Wyborcza może określić zasady i tryb wcześniejszego przekazywania danych z protokołu za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej użytku publicznego lub systemu elektronicznego przesyłania danych.

art. 29.

1. Gminna komisja wyborcza, na podstawie otrzymanych od obwodowych komisji wyborczych protokołów głosowania w obwodach w wyborach wójta ustala wyniki głosowania na poszczególnych kandydatów i sporządza, w trzech egzemplarzach, protokół wyników głosowania.
2. W protokole wymienia się liczby:
 - 1) osób uprawnionych do głosowania,
 - 2) wyborców, którym wydano karty do głosowania,
 - 3) oddanych kart do głosowania,
 - 4) kart nieważnych, z podaniem przyczyny ich nieważności,
 - 5) kart ważnych,
 - 6) głosów nieważnych, z podaniem przyczyny ich nieważności,

7) głosów ważnie oddanych na każdego kandydata.

3. Przy ustalaniu wyników głosowania mogą być obecni pełnomocnicy.

4. Przepisy art. 26 ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

art. 30.

Po wykonaniu czynności wymienionych w art. 28 ust. 1 przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie przekazuje w depozyt wójtowi (burmistrzowi) zapieczętowane dokumenty z głosowania.

art. 31.

1. Na podstawie wyników ustalonych w protokole głosowania Gminna Komisja Wyborcza sporządza protokół o wyniku wyborów na wójta.
2. Protokół podpisują i każdą ze stron parafują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji wyborczej obecne przy jego sporządzaniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.
3. Pełnomocnikom i członkom komisji przysługuje prawo wniesienia do protokołu uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów.
4. Gminna komisja wyborcza niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania i wyniki wyborów poprzez wywieszenie w swojej siedzibie w miejscu łatwo dostępnym dla wyborców jednego z egzemplarzy protokołu z wyborów na urząd wójta. Jeden z egzemplarzy protokołu przekazuje Państwowej Komisji Wyborczej w trybie przez nią określonym.

art. 32.

Gminna Komisja Wyborcza wydaje wybranemu kandydatowi zaświadczenia o wyborze na urząd wójta.

art. 33.

Do ogłoszenia wyników wyborów na urząd wójta stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 34 ustawy, o której mowa w art. 2 ust. 3.

art. 34.

1. Przeciwko wyborowi wójta może być wniesiony protest z powodu naruszenia przepisów niniejszej ustawy albo z powodu dopuszczenia się przestępstwa

przeciwko wyborom, jeżeli to naruszenie lub przestępstwo mogło wywrzeć wpływ na wynik wyborów.

2. Protest przeciwko wyborowi wójta może wnieść wyborca, który w dniu wyborów był umieszczony w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.
3. Prawo wniesienia protestu przysługuje również kandydatom, podmiotom zgłaszającym kandydatów oraz komisjom wyborczym.

art. 35.

Koszty wyborów na urząd wójta pokrywane są przez Skarb Państwa.

art. 36.

Do kampanii wyborczej w wyborach wójta stosuje się odpowiednio przepisy o kampanii wyborczej w wyborach do rady gminy.

art. 37.

1. Wygaśnięcie mandatu wójta następuje wskutek:
 - 1) odmowy złożenia ślubowania,
 - 2) pisemnego zrzeczenia się mandatu,
 - 3) utraty prawa wybieralności lub braku tego prawa w dniu wyborów,
 - 4) prawomocnego wyroku sądu orzeczonego za przestępstwo z winy umyślnej,
 - 5) śmierci,
 - 6) odwołania w wyniku referendum gminnego.
2. Wygaśnięcie mandatu w przypadkach określonych w ust. 1 pkt. 1-5 stwierdza rada gminy w drodze uchwały, najpóźniej w miesiąc od wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu.
3. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt. 1 i 3 przed podjęciem uchwały o wygaśnięciu mandatu należy umożliwić wójtowi złożenie wyjaśnień.
4. Uchwałę rady o wygaśnięciu mandatu wójta z przyczyn wymienionych w ust. 1 pkt. 1-5 doręcza się niezwłocznie zainteresowanemu i przesyła wojewodzie oraz wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu.

art. 38.

1. Od uchwały rady o wygaśnięciu mandatu wójta z przyczyn, o których mowa w art. 37 ust. 1 pkt 3, zainteresowanemu przysługuje odwołanie do właściwego sądu

wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia jej doręczenia. Przepisy art. 60 i 61 ustawy, o której mowa w art. 2 ust. 3, stosuje się odpowiednio.

2. Wygaśnięcie mandatu wójta następuje z dniem wydania przez sąd orzeczenia oddalającego odwołanie.

art. 39.

1. Do referendum w sprawie odwołania wójta przed upływem kadencji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o Referendum lokalnym (Dz.U. Nr 88, poz. 985), jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.
2. Referendum w sprawie odwołania wójta przed upływem kadencji przeprowadza się:
 - 1) na wniosek mieszkańców,
 - 2) na wniosek rady gminy podjętej w formie uchwały większością 3/5 głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.
3. Jeżeli w referendum w sprawie odwołania wójta przed upływem kadencji wniosek nie uzyskał wymaganej większości głosów, kolejny wniosek o odwołanie wójta może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od poprzedniego głosowania.
4. Referendum w sprawie odwołania wójta nie przeprowadza się, jeżeli do upływu kadencji wójta pozostało mniej niż 6 miesięcy.

art. 40.

Zasady i tryb odwoływania wójta przez radę gminy określają odrębne przepisy.

art. 41.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 13, poz. 74, Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622, z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz.734 i Nr 123, poz. 775 oraz z 1998 r. nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 26, poz.306, Nr. 48, poz. 552, Nr. 62, poz. 718, Nr. 88, poz. 985, Nr. 91 poz. 1009, Nr 95, poz. 1041 z 2001 r. Nr 45, poz. 497, Nr. 89, poz. 971) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 28 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a W gminach do 20 000 mieszkańców zarząd gminy liczy 3 osoby, w tym wójta, zastępcę wójta, i członka zarządu.”,

2) w art. 28 ust. 4 dodaje się zdanie w brzmieniu:

„ W gminach do 20 000 mieszkańców do czasu wyboru zarządu przez nową radę funkcję organów gminy pełni wójt.”

3) w art. 28 ust. 6 dodaje się zdanie w brzmieniu:

„ W gminach do 20 000 mieszkańców do dnia wyborów na nową kadencję zadania i kompetencje organów gminy wykonuje wójt.”.

4) w art. 28 dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„W przypadku zmian, o których mowa w ust.7-8 w gminach do 20 000 mieszkańców zadania i kompetencje organów gminy przejmuje komisarz rządowy ustanowiony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej wyznaczony dla każdej z gmin powstałych w wyniku zmian w podziale terytorialnym.”

5) W art. 28b wprowadza się następujące zmiany:

a) po ust. 1a. dodaje się ust. 1b. w brzmieniu:

„1b. Uchwała rady gminy, o której mowa w ust. 1, w gminach do 20 000 mieszkańców jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o przeprowadzenie referendum w sprawie odwołania wójta gminy.”.

6) W art. 28c w ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W gminach do 20 000 mieszkańców wniosek, o którym mowa w ust.,1-2 jest równoznaczny z złożeniem wniosku o przeprowadzenie referendum w sprawie odwołania wójta przepisy ust. 3 stosuje się odpowiednio”

7) w art. 28 d dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W gminach do 20 000 mieszkańców w przypadku o którym mowa w ust.1, rezygnacja jest równoznaczna z złożeniem wniosku o przeprowadzenie referendum, chyba, że ustawa stanowi inaczej.”,

8) w art. 28 e po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„W gminach do 20 000 mieszkańców odwołania zarządu w drodze referendum z przyczyn, o których mowa w 28b ust. 1b, art.28c ust.3a i art. 28d ust. 4, do czasu wyboru nowego wójta i pozostałych członków zarządu, obowiązki zarządu wykonuje dotychczasowy zarząd. Przepisy art. 28a ust. 4 stosuje się odpowiednio.”.

art. 42.

W ustawie z dnia 11 października 1991 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985) dodaje się art. 5a w brzmieniu:

- „Art. 5a. 1. Rada gminy, w gminach do 20 000 mieszkańców, podejmuje na wniosek $\frac{1}{4}$ ustawowego składu rady uchwałę o przeprowadzenie referendum w sprawie odwołania wójta, chyba że inne przepisy stanowią inaczej.
2. Uchwała w sprawie odwołania wójta w drodze referendum zapada większością $\frac{3}{5}$ głosów ustawowego składu rady, w głosowaniu tajnym.
3. Przepisy art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”.

art. 43.

Ustawa wchodzi w życie w 14 dni od dnia ogłoszenia i po raz pierwszy ma zastosowanie do wyborów wójtów w gminach do 20 000 mieszkańców w wyborach przypadających po upływie kadencji rad gmin wybranych w dniu 11 października 1998r.

Uzasadnienie

Przedkładany Wysokiej Izbie projekt ustawy o bezpośrednim wyborze wójta gminy ma na celu wprowadzenie rozstrzygnięć określających zasady i warunki bezpośredniego wyboru przewodniczącego zarządu w gminie liczącej do 20 tysięcy mieszkańców oraz zmiany w ustawach o samorządzie gminnym i referendum gminnym będące konsekwencją proponowanych regulacji wyborczych.

Przedkładane propozycje wynikają z wielokrotnie w przeszłości ponawianych inicjatyw związków organizacji samorządowych, ale także mają swoje prazródło w podejmowanych już wcześniej przez Wysoką Izbę przedsięwzięciach legislacyjnych. Projekt uwzględnia te oczekiwania, a jednocześnie bierze pod uwagę doświadczenia z funkcjonowania organów samorządu terytorialnego, nie pomijając obaw i zagrożeń sygnalizowanych przez zainteresowane środowiska.

Stąd też w tekście przedłożenia można znaleźć próbę kompromisu, która może być uznana również za pilotaż tego nowego w polskich samorządach rozwiązania ustrojowego. Celem wnioskodawców jest bez wątpienia dążenie do usprawnienia funkcjonowania organów samorządu terytorialnego, stworzenie szans do optymalnego wykorzystania potencjału materialnego i społecznego będącego w dyspozycji społeczności lokalnych. Proponując zmiany ustrojowe widzimy potrzebę wzmocnienia pozycji organu wykonawczego gminy i umniejszenia jego uzależnienia od konstelacji politycznej organu stanowiącego. Da to możliwość jednoznacznego spersonifikowania kompetencji i odpowiedzialności. Oczekujemy, że bezpośrednie wybory wójta i burmistrza ułatwią profesjonalizację kadr administracji samorządowej, a jednocześnie ułatwią prowadzenie racjonalnej polityki kadrowej i zmniejszą zależność awansów od poparcia politycznego. Może to spowodować przetransportowanie idei służby cywilnej do administracji samorządowej.

Projekt przewiduje objęcie wyborami bezpośrednimi tylko przewodniczących zarządów gmin liczących do 20 tys. mieszkańców, a więc tych w których już dziś radnych wybiera się w wyborach bezpośrednich. Doprowadzi to do zmiany charakteru kampanii wyborczych w gminach, które obecnie są często bardzo ogólnikowe i nadmiernie upolitycznione, natomiast przy bezpośrednich wyborach wójtów będą musiały mieć charakter bardzo osobisty, merytoryczny i programowy, ściśle związany ze środowiskiem kandydowania.

Wnioskodawcy nie proponują zmian w rozdziale kompetencji między organami gminy. Proponują zachowanie kolegialności organu wykonawczego przy wyłącznym prawie wnioskowania składu zarządu przez jego przewodniczącego.

Uwzględniając fakt wyboru wójta przez społeczność gminną proponuje się, aby również decyzja o odwołaniu wójta mogła być podejmowana jedynie w drodze referendum, poza naturalnymi przyczynami wykluczającymi możliwość objęcia mandatu, a wymienionymi w projekcie ustawy. Inicjatywę w sprawie referendum wnioskodawcy proponują oddać w ręce mieszkańców gminy oraz rady gminy podejmującej stosowną uchwałę większością 2/3 głosów ustawowego składu rady.

Proponuje się również aby uchwała rady gminy w sprawie nie udzielenia zarządowi gminy absolutorium była także traktowana, jak wniosek o odwołanie zarządu.

Podjęcie przedłożenia da możliwość zastosowania przepisów ustawy po raz pierwszy w bezpośrednich wyborach wójtów i burmistrzów przypadających po upływie kadencji rad gmin, wybranych w dniu 11 października 1998 r., jednocześnie z wyborami rad gmin.

Projekt ustawy nie niesie za sobą żadnych dodatkowych kosztów dla budżetu państwa i budżetów gmin.

Przedmiot i zakres proponowanej regulacji nie stoi w sprzeczności z prawem Unii Europejskiej poza zapisem ograniczającym biernie i czynne prawo wyborcze (art. 3 ust 1 i 2) wyłącznie do obywateli polskich. Regulacja powyższa narusza przepisy art. 19 TWE, ale jednocześnie mimo, że jest sprzeczna w części (dot. art. 3 ust 1) z właściwą dyrektywą 94/80 WE, to z tejże dyrektywy wynika, że proponowany przepis art. 3 ust 2 nie jest z nią niezgodny.

Sytuacja jest tym bardziej skomplikowana, że w sprzeczności z ww. przepisami prawa Unii Europejskiej pozostaje art. 62 ust. 1 Konstytucji RP, który czynne prawo wyborcze w wyborach przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego zastrzega dla obywateli polskich.

Mając na uwadze, że:

1. powołane wyżej przepisy prawa Unii Europejskiej nie muszą mieć zastosowania przed uzyskaniem przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej,
2. z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej stosowne zmiany trzeba będzie wprowadzić nie tylko w ustawie proponowanej, ale także w ustawie o ordynacji wyborczej do organów samorządów terytorialnych, a zwłaszcza w Konstytucji RP,
3. dziś projekt żadnej ustawy nie może być sprzeczny w Konstytucją RP

uznaje się, że projekt ustawy może być uchwalony w proponowanym brzmieniu.

Warszawa, 4 grudnia 2001 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia o zgodności przedstawionego poselskiego projektu ustawy o bezpośrednim wyborze wójta gminy z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 31 ust. 7 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 1998 r. Nr 44, poz. 618 ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony poselski projekt ustawy o bezpośrednim wyborze wójta gminy określa zasady i warunki bezpośredniego wyboru przewodniczącego zarządu (wójta, burmistrza) w gminie liczącej do 20 tysięcy mieszkańców.

II. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem ustawy

a) Stosownie do **art. 5** Traktatu o Wspólnocie Europejskiej (TWE), Wspólnota działa **jedynie w ramach uprawnień przyznanych jej w Traktacie i celów w nim oznaczonych**. Państwa członkowskie zachowują suwerenność, a jedynie przekazują wykonywanie niektórych kompetencji Wspólnocie. W oparciu o orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości należy stwierdzić, że przekazanie to nie ogranicza autonomii organizacyjnej i proceduralnej państwa członkowskiego. Państwa mogą swobodnie decydować o strukturze, kompetencjach i trybie działania organów państwowych, w tym o ich powoływaniu i likwidacji, nawet wówczas, gdy wiąże się to z implementacją prawa wspólnotowego (wyrok w sprawie International Fruit Company przeciwko Produktschap voor Groenten en Fruit z 15 grudnia 1971 r., sprawy 51-54/71 ECR z 1971 r.).

b) **Art. 19 ust. 1 TWE** stanowi, że **każdy obywatel Unii** zamieszkały na terenie Państwa Członkowskiego, nie będący jego obywatelem, posiada prawo do **głosowania i kandydowania w wyborach samorządowych w tym Państwie Członkowskim, na terenie którego przebywa**, na takich samych zasadach, jak obywatele tego Państwa. Prawo to będzie wykonywane zgodnie ze szczegółowymi ustaleniami przyjętymi przez Radę, działającą jednomyślnie, na wniosek Komisji i po porozumieniu z Parlamentem Europejskim; ustalenia te mogą zapewniać wyłączenia uzasadnione problemami specyficznymi dla danego Państwa Członkowskiego.

Wykonując powyższą delegację Rada wydała **dyrektywę 94/80/WE** z 19 grudnia 1994 r. (O.J. z 1994 r. L 368, ze zmianami) w sprawie określenia szczegółowych zasad głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii zamieszkujących w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami.

Na wstępie należy zauważyć, iż z załącznika do dyrektywy wynika, że dotyczy ona w zasadzie wyłącznie wyborów gminnych.

Stosownie do **art. 2 ust. 1 b)**, dyrektywa dotyczy m.in. bezpośrednich wyborów przewodniczącego organu wykonawczego podstawowej jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 5 ust. 3 dyrektywy przewiduje, że Państwa Członkowskie mogą postanowić, iż tylko obywatele tego państwa mogą piastować urząd wybieranego przewodniczącego organu wykonawczego podstawowej jednostki samorządu terytorialnego.

Ponadto, dyrektywa wprowadza m.in. wymóg minimalnego okresu zamieszkiwania na terytorium Państwa Członkowskiego, w którym dana osoba chce kandydować lub głosować, reguluje kwestię wpisu na listę wyborców, czy określa dokumenty, jakimi zainteresowana osoba musi się legitymować, a także nakłada na Państwa Członkowskie szereg obowiązków informacyjnych w stosunku do, które chciałyby skorzystać z praw wyborczych wynikających z art. 19 TWE i dyrektywy 94/80/WE.

Dyrektywa nie reguluje natomiast takich kwestii jak przebieg kampanii wyborczej, czy obliczanie wyników wyborów.

III. Układ Europejski

Układ Europejski nie reguluje kwestii objętych opiniowanym projektem ustawy.

IV. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Opiniowany projekt ustawy, w art. 3 przewiduje, że zarówno czynne jak i biernie prawo wyborcze w bezpośrednich wyborach wójta (burmistrza) przysługuje wyłącznie obywatelom polskim.

Postanowienie takie jest niezgodne z art. 19 ust. 1 TWE, który prawa te przyznaje obywatelom Unii Europejskiej, nie będącym obywatelami danego Państwa Członkowskiego, lecz zamieszkującym w nim, na takich samych zasadach, które dotyczą obywateli danego Państwa Członkowskiego, w którym odbywają się wybory.

Równocześnie należy tu przywołać cytowany powyżej art. 5 ust. 3 dyrektywy 94/80/WE, który zezwala Państwom Członkowskim na zarezerwowanie biernego prawa wyborczego w powszechnych wyborach przewodniczącego organu wykonawczego podstawowej jednostki samorządu terytorialnego wyłącznie dla własnych obywateli.

Zatem o ile art. 3 ust. 2 opiniowanego projektu ustawy można uznać za zgodny z postanowieniami dyrektywy 94/80/WE, to przepis art. 3 ust. 1 projektu pozostaje niezgodny zarówno z art. 19 ust. 1 TWE, jak i z postanowieniami dyrektywy 94/80/WE.

Sytuacja jest o tyle skomplikowana, że art. 3 ust. 1 projektu jest zgodny z art. 62 ust. 1 Konstytucji RP, który czynne prawo wyborcze w wyborach przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego zastrzega wyłącznie dla obywateli polskich.

Wydaje się jednak, że powoływana dyrektywa nie może mieć zastosowania przed uzyskaniem przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Choćby z tego powodu, że konieczne jest określenie w załączniku do dyrektywy co oznacza termin „podstawowa jednostka samorządu terytorialnego” w odniesieniu do Polski.

Wobec powyższego wydaje się, że pomimo niezgodności z art. 19 ust. 1 TWE i z art. 3 dyrektywy 94/80/WE, opiniowany projekt ustawy może być uchwalony w proponowanym brzmieniu, z tym jednak zastrzeżeniem, że z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej przynajmniej czynne prawa wyborcze trzeba będzie przyznać obywatelom Unii będącym obywatelami innych Państw Członkowskich. Będzie to wymagało odpowiedniej zmiany art. 3 projektu oraz art. 62 ust. 1 Konstytucji i art. 5 ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. z 1998 r. Nr 95, poz. 602, ze zmianami).

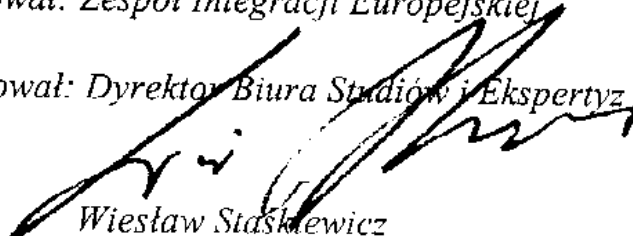
Możliwe jest także - już teraz - dodanie odpowiedniego przepisu przejściowego.

V. Konkluzje

Przedstawiony poselski projekt ustawy o bezpośrednim wyborze wójta gminy jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej. Jednak jego dostosowanie do wymogów prawa UE może nastąpić dopiero z chwilą uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Integracji Europejskiej

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staszkiewicz

.....
Projekt skierowany w trybie art. 33 ust. 4 Regulaminu Sejmu RP

.....
Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 12 grudnia 2001 r.

Cena - 1,02 zł + 22% VAT

